

บทที่ 2

คุณลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจ

ผู้ประกอบการธุรกิจถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในโลกธุรกิจสมัยใหม่ เนื่องจากเป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพลังทางเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างงาน การประดิษฐ์คิดค้น การบุกเบิกตลาดทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนเป็นผู้จุดชนวนความเติบโตทางเศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ การที่ผู้ประกอบการคือผู้ที่ใช้พลังความสามารถทั้งหมดของตนเองเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนทางธุรกิจเพื่อสร้างผลกำไรและเติบโตให้แก่กิจการ ดังนั้นพลังดังกล่าวจึงมีส่วนช่วยเสริมสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในแข่งขันให้กับประเทศ การที่สภาพแวดล้อมทางธุรกิจในทุกวันนี้ มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนไม่สามารถคาดการณ์ได้ ซึ่งภายใต้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมก่อให้เกิดโอกาสในการประกอบการใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ

นอกจากนั้นกิจการที่จะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องเป็นกิจการที่มีความยืดหยุ่น คล่องตัวและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าธุรกิจ ณ วันนี้เป็นโลกของผู้ประกอบการอย่างแท้จริง ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีบุคคลมีเสรีภาพที่จะเข้ามาประกอบกิจการ ดังนั้นในแต่ละปีจะมีผู้ประกอบการเป็นจำนวนมากเปิดกิจการของตนเองขึ้นมา แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกกิจการที่เปิดดำเนินงานจะประสบความสำเร็จเสมอไป ในกิจการจำนวนมากแม้ว่าผู้ประกอบการจะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการดำเนินธุรกิจ แต่ต้องประสบกับความล้มเหลว อย่างไรก็ตามโอกาสยังคงเปิดกว้างอยู่เสมอสำหรับผู้ที่มีความสามารถและมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการของตนเอง

2.1 คุณลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจ

ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมี 10 คุณลักษณะ เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. ความมีมนุษยสัมพันธ์
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ความซื่อสัตย์
4. มีความรู้พื้นฐานและประสบการณ์ในธุรกิจที่ทำ
5. ความขยันทุ่มเทให้กับธุรกิจ
6. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์
7. มีวิสัยทัศน์

8. ประหยัด
9. พัฒนาและฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง
10. มีความเชื่อเรื่องโชค
11. ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking)
12. ต้องการมุ่งความสำเร็จ (Need for Achievement)
13. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity Thinking)
14. รู้จักผูกพันต่อเป้าหมาย
15. ความสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น
16. ยืนหยัดต่อสู้ทำงานหนัก
17. เอาประสบการณ์ในอดีตมาเป็นบทเรียน
18. มีความสามารถในการบริหารงาน
19. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
20. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
21. มีความรับผิดชอบ
22. มีความกระตือรือร้น และไม่หยุดนิ่ง
23. ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม
24. กล้าตัดสินใจและมีความมุ่งมั่นพยายาม
25. อย่าตั้งความหวังไว้กับผู้อื่น
26. มองเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นหลัก
27. สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม
28. ทำอะไรเกินตัว
29. ต้องมีความร่วมมือและแข่งขัน
30. ประหยัดเพื่ออนาคต
31. มีความซื่อสัตย์

ในการศึกษาถึงการประกอบการนั้น รูปแบบเชิงทฤษฎีในการศึกษาที่ง่ายที่สุดคือ ผู้ประกอบการเป็นสาเหตุให้เกิดการประกอบการ หรือการประกอบการเป็นฟังก์ชัน (Function) ของผู้ประกอบการ ดังนั้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของผู้ประกอบการ จะทำให้เกิดความเข้าใจการประกอบการได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งผลจากการวิจัยใหม่ ๆ ยังพบลักษณะของผู้ประกอบการเพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ ดังเช่น ซารีฟาร์ด, โมตาฮาระห์ (Zarefard, Motahareh, 2017) เสนอลักษณะของผู้ประกอบการในศตวรรษที่ 21 ใน 10 อันดับแรก ได้แก่

1. ตระหนักในคุณค่าและแสวงหาประโยชน์จากโอกาส

2. การแก้ไขปัญหาที่ดี
3. ความคิดสร้างสรรค์
4. การมีวิสัยทัศน์
5. นักคิดอิสระ
6. ผู้ทำงานอย่างหนัก
7. มองโลกในแง่ดี
8. นักนวัตกรรม
9. ผู้ยอมรับความเสี่ยง
10. ผู้นำ

นอกจากนั้นการประกอบการยังมีปฏิสัมพันธ์กับทักษะในด้านต่าง ๆ ทางการจัดการอีกด้วย ทั้งการกำหนดเป้าหมายและการวางแผน การควบคุมภายใน การจัดองค์การ การสร้างแรงจูงใจ และอื่น ๆ

2.2 มุมมองการประกอบการ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งมากขึ้นเกี่ยวกับมุมมองการประกอบการ แม้ว่าลักษณะเหล่านี้จะยังไม่ได้รับการยอมรับในด้านความสมบูรณ์ก็ตาม ในทางจิตวิทยาพบว่าบุคคลแต่ละคนจะมีระดับความต้องการความสำเร็จแตกต่างกันไป ในบุคคลที่มีความต้องการความสำเร็จในระดับต่ำ มักเป็นพวกที่พอใจกับสถานภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในทางตรงกันข้ามสำหรับบุคคลที่มีความต้องการความสำเร็จในระดับสูง บุคคลในกลุ่มนี้มักชอบที่จะแข่งขันเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้และมีความพอใจต่อความรับผิดชอบในงานที่ทำ จากการศึกษาเรื่องแรงจูงใจของ เดวิด ซี. แมคเคลแลนด์ (David C. McClelland) นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการความสำเร็จและกิจกรรมการประกอบการ ในการศึกษาพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มีความต้องการความสำเร็จสูงกว่าคนทั่วไป นอกจากนั้นผลการศึกษาต่อมายังพบอีกว่า คุณสมบัตินี้เหมือนกับที่พบในผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จอื่น ๆ ด้วย ซึ่งแรงผลักดันอันเกิดจากความต้องการความสำเร็จนี้ ทำให้บุคคลมีความทะเยอทะยาน และการเริ่มกิจการของตนเองถือเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ ประกอบด้วย ศรากุล สุโคตรพรหมมี, 2559)

- 2.2.1 การเน้นที่โอกาสและเป้าหมาย
- 2.2.2 ความริเริ่มและความรับผิดชอบ
- 2.2.3 การแก้ไขปัญหาอย่างไม่ย่อ
- 2.2.4 การค้นหาและใช้ข้อมูลป้อนกลับ

- 2.2.5 อำนาจจากภายในตน
- 2.2.6 ความอดทนต่อสิ่งก้ำกวม
- 2.2.7 คุณธรรมและความน่าเชื่อถือ
- 2.2.8 การอดทนต่อความล้มเหลว
- 2.2.9 ความกระตือรือร้นในระดับสูง
- 2.2.10 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- 2.2.11 วิสัยทัศน์
- 2.2.12 ความเชื่อมั่นในตนเองและการมองโลกในแง่ดี
- 2.2.13 ความเป็นอิสระ
- 2.2.14 การมุ่งมั่นที่อนาคต
- 2.2.15 การสร้างทีม

2.3 มุมมิตของผู้ประกอบการ

แม้การศึกษาส่วนใหญ่จะอุทิศให้กับการเชิดชูต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการ แต่บุคคลที่คิดจะเข้าไปประกอบกิจการของตนเอง ควรพิจารณาถึงด้านที่เป็นมุมมืดของการประกอบการด้วย ซึ่งมุมมองการประกอบการนี้ เป็นสิ่งที่มีอยู่จริงที่ซ่อนอยู่เบื้องลึก ซึ่งในการเริ่มต้นและการดำเนินงานนั้น ผู้ประกอบการต้องทำงานอย่างหนักหน่วง ทั้งเวลาทำงานและพลังสมอง เพราะความสำเร็จตามความมุ่งหวังขึ้นอยู่กับตัวผู้ประกอบการเอง ดังนั้นก่อนตัดสินใจเข้ามาประกอบการจึงควรทบทวนในด้านที่เป็นมุมมืดหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นด้วยอันได้แก่ (สุदारรัตน์ พิมลรัตนกานต์, 2560)

2.3.1 การเผชิญกับความเสี่ยง

		ระดับความเสี่ยงทางการเงินส่วนบุคคล	
		ต่ำ	สูง
ระดับแรงจูงใจในกำไร	ต่ำ	● การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ● การแสวงหากิจกรรม	● การยอมรับความเสี่ยง ● การแสวงหากิจกรรม
	ต่ำ	● การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ● การแสวงหากำไร	● การยอมรับความเสี่ยง ● การแสวงหากำไร

รูปที่ 2.1 การศึกษาถึงรูปแบบวิธีการประกอบการ

ผลจากการศึกษากล่าวไว้ว่า บุคคลที่ประสบความสำเร็จ จะเข้ามาเริ่มธุรกิจในรูปแบบและขนาดที่ผันแปรแตกต่างกันไป แต่ประเด็นสำคัญ บุคคลเหล่านี้กระทำในบางสิ่งบางอย่างที่บุคคลอื่น ๆ โดยทั่วไปไม่กระทำกัน โดยบุคคลเหล่านี้อาจยอมรับความเสี่ยงเพื่ออะไรก็ตามที่ตนมีความเชื่อ และสามารถเผชิญกับปริศนาชีวิตที่มีความกำกวมและขาดความชัดเจนได้ ซึ่งเหตุแห่งการก่อตั้งกิจการนั้น อาจทำเพื่อนำสิ่งที่ตนพึงใจ ซึ่งอาจเป็นอะไรก็ได้แล้วแต่ที่ตนกำลังสร้างสรรค์ขึ้น

ในการประกอบกิจการ ผู้ประกอบการอาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงประเภทต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน อันได้แก่ (กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล, 2559)

1. ความเสี่ยงทางการเงิน
2. ความเสี่ยงในอาชีพ
3. ความเสี่ยงทางครอบครัวและสังคม
4. ความเสี่ยงด้านจิตใจ

2.3.2 ความเครียด

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มักมีเป้าหมายในการประกอบกิจการ ได้แก่ ความเป็นอิสระ ความมั่งคั่งและความพอใจงาน ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่าบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในเป้าหมายต่าง ๆ มักต้องจ่ายค่าความสำเร็จด้วยราคาที่แพง กล่าวคือ ผู้ประกอบการมักมีปัญหายอยู่เบื้องหลัง เช่น อาหารไม่ย่อย นอนไม่หลับ หรือปวดศีรษะ เป็นต้น จนอาจกล่าวได้ว่ารางวัลที่ได้รับมามากต้องแลกด้วยต้นทุนเสมอ

1. อะไรคือความเครียดของผู้ประกอบการ
2. ผลจากความเครียด
3. การจัดการกับความเครียด

2.3.3 อัตราของผู้ประกอบการ

2.3.4 ความรู้สึกกลางแคลงใจ

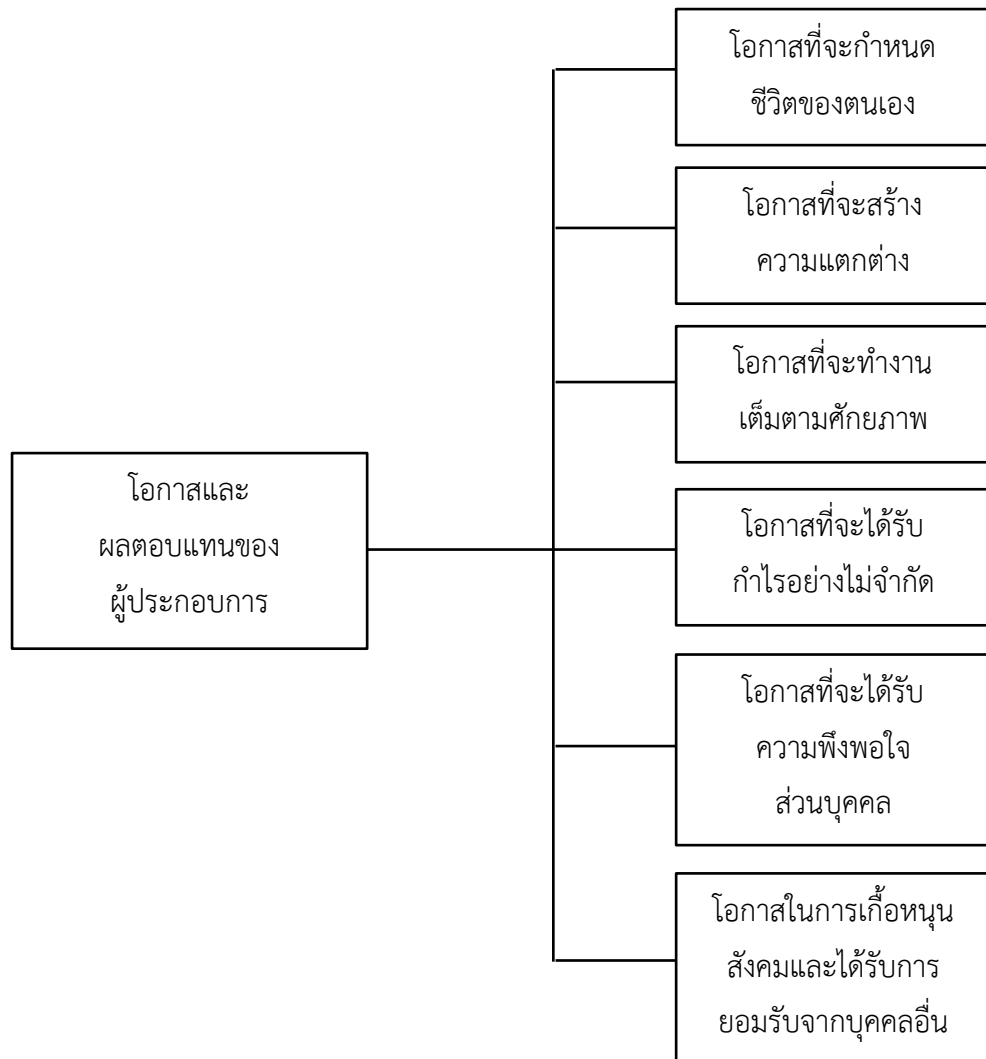
2.3.5 การเอาชนะเพื่อความสำเร็จ

2.3.6 ความไม่สมจริงของการมองโลกในแง่ดี

2.4 โอกาสและผลตอบแทนของผู้ประกอบการ

การที่ผู้ประกอบการต้องใช้ความคิดและทำงานอย่างหนักหน่วง ภายใต้แรงกดดันนานัปการ ตลอดจนต้องเผชิญกับความเสี่ยงทั้งในด้านการเงิน เวลา และอาชีพของตน เนื่องจากเล็งเห็นโอกาส และผลตอบแทนที่ตนจะได้รับ ซึ่งแรงกระตุ้นที่เป็นพลังผลักดันให้บุคคลเข้าไปเป็นผู้ประกอบการนั้น

อาจอยู่ในรูปทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ดังนั้นก่อนที่จะเข้ามาประกอบกิจการ ผู้ที่จะเป็นผู้ประกอบการควรพิจารณาถึงโอกาสและผลตอบแทนจากการดำเนินกิจการของตนเสียก่อน ดังแสดงในรูปที่ 2.2 อันได้แก่

รูปที่ 2.2 แสดงโอกาสและผลตอบแทนของผู้ประกอบการ

จากรูป 2.2 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. โอกาสที่จะกำหนดชีวิตของตนเอง
2. โอกาสที่จะสร้างความแตกต่าง
3. โอกาสที่จะทำงานเต็มตามศักยภาพ
4. โอกาสที่จะได้รับกำไรอย่างไม่จำกัด
5. โอกาสที่จะได้รับความพึงพอใจส่วนบุคคล
6. โอกาสในการเกื้อหนุนสังคมและได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น

2.5 ประเภทของผู้ประกอบการ

ในการพิจารณาถึงประเภทของผู้ประกอบการนั้น สามารถพิจารณาได้หลายมิติ ทั้งจากประเภทของบุคคลที่เป็นผู้ประกอบการและลักษณะของกิจการ ดังนั้นเพื่อให้มีมุมมองเกี่ยวกับประเภทของผู้ประกอบการได้กว้างขึ้น ในส่วนนี้จึงแบ่งผู้ประกอบการออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ (สุรชัย ภัทรบรรเจิด, 2554)

- 2.5.1 ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ก่อตั้ง ผู้ประกอบการที่เป็นผู้บริหารและผู้ซื้อสิทธิพิเศษ
- 2.5.2 ผู้ประกอบการที่เป็นผู้หญิง
- 2.5.3 ทีมผู้ประกอบการ
- 2.5.4 ผู้ประกอบการที่เป็นสามีและภรรยา
- 2.5.5 ธุรกิจครอบครัว
- 2.5.6 ผู้ประกอบกิจการที่บ้าน
- 2.5.7 ผู้ลี้ภัย
 1. ผู้ลี้ภัยจากต่างประเทศ (The Foreign Refugee)
 2. ผู้ลี้ภัยจากบริษัท (The Corporate Refugee)
 3. ผู้ลี้ภัยจากพ่อแม่ (The Parental Refugee)
 4. ผู้ลี้ภัยที่ต้องการความเสมอภาคของสตรี (The Feminist Refugee)
 5. ผู้ลี้ภัยที่เป็นแม่บ้าน (The Housewife Refugee)
 6. ผู้ลี้ภัยทางสังคม (The Social Refugee)
 7. ผู้ลี้ภัยทางการศึกษา (The Education Refugee)

2.6 พลังกระตุ้นในการเข้ามาประกอบการ

ในการเข้ามาประกอบการในธุรกิจขนาดย่อม อาจเกิดจากผู้ประกอบการได้รับแรงกระตุ้น ทั้งพลังที่เป็นปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด ซึ่งปัจจัยบางอย่างมีผลต่อการตัดสินใจเป็นอย่างมากแสดงได้ดังแสดงในรูปที่ 2.3 ดังนี้

รูปที่ 2.3 แสดงพลังกระตุ้นในการเข้ามาประกอบการ

จากรูปที่ 2.3 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การได้รับการยอมรับในอาชีพ
2. การศึกษาของผู้ประกอบการ
3. องค์ประกอบทางเศรษฐกิจและประชากร
4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
5. แบบแผนการดำเนินชีวิต
6. โอกาสในการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศ

2.7 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการประกอบการ

แม้ผู้ที่ประกอบอาชีพรับเงินเดือนประจำตามองค์กรต่าง ๆ หรือผู้ที่ไม่เคยประกอบอาชีพเลย ส่วนหนึ่งจะต้องการประกอบกิจการตนเอง แต่คนเหล่านี้ส่วนหนึ่งไม่สามารถเริ่มต้นกิจการได้ เพราะยังขาดความพร้อมและต้องรอคอยโอกาสที่จะมาถึง เมื่อพิจารณาถึงความพร้อมสำหรับการเป็นผู้ประกอบการแล้ว มีปัจจัยหลายประการที่ควรนำมาพิจารณาดังนี้

1. อายุและโอกาสในการเข้ามาประกอบการ
2. เหตุการณ์ผลักดัน

2.8 การเตรียมการสำหรับอาชีพผู้ประกอบการ

การเตรียมตัวสำหรับการเป็นผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ ต้องอาศัยองค์ความรู้และประสบการณ์หลายด้านด้วยกัน ซึ่งยากที่จะกำหนดได้อย่างชัดเจน นอกจากนั้นประเภทของธุรกิจและความเสี่ยงที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการเตรียมการที่แตกต่างกันอีกด้วย ดังนั้นผู้ที่ต้องการจะเป็นผู้ประกอบการจำเป็นต้องตรวจสอบคุณสมบัติในด้านต่าง ๆ ของตนเอง แต่ยังคงมีกฎเกณฑ์ที่เป็นข้อยกเว้นปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ ๆ เช่น ผู้ประกอบการบางราย อาจประสบความสำเร็จอย่างงดงามในเชิงธุรกิจ แต่กลับเป็นบุคคลที่ไม่ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่าโดยทั่วไปมีปัจจัยที่สำคัญอยู่ 2 ประการในการเตรียมการสำหรับอาชีพผู้ประกอบการคือ

1. ค่านิยมการประกอบการ (Entrepreneurial Values)
2. ทักษะการจัดการ (Managerial Skills)

2.9 บทสรุป

ผู้ที่ต้องการทำธุรกิจเป็นของตนเอง จำเป็นจะต้องมีสัญชาตญาณของความเป็นผู้ประกอบการ และมีความขวนขวายในการหาช่องทางในการลงทุนทำธุรกิจอยู่เสมอ ดังนั้นผู้ที่จะเป็นผู้ประกอบการ จำเป็นจะต้องไม่สะทกสะท้านกับปัญหาอุปสรรคใด ๆ ที่จะเกิดขึ้น มีแต่ความตั้งใจแน่วแน่ว่าจะทำได้ แม้จะเหน็ดเหนื่อยอย่างไรก็ต้องอดทนทำงานหนักต่อไป และมีความผูกพันกับงานที่ทำ เพื่อให้เกิดความสำเร็จ จากการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จนั้น ต้องมีหลายประการประกอบกัน ผู้ที่จะเป็นผู้ประกอบการอาจจะไม่จำเป็นต้องมีให้ครบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่จำเป็นบางข้อที่ควรจะมี ดังนั้นขอให้พิจารณาดูตนเองว่าขาดข้อใดบ้าง เห็นสมควรที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นกับตนเองก็จะเป็นประโยชน์